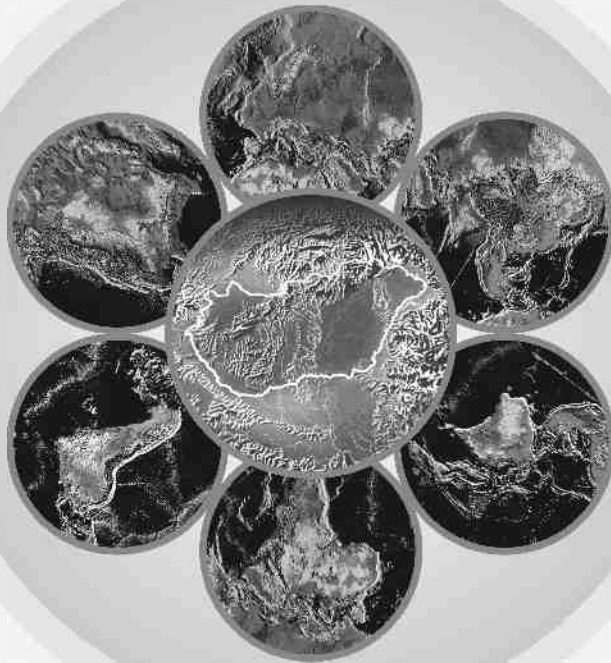

A 2009/2010-es tanév
LÓCZY LAJOS
ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI FÖLDRAJZI
TANULMÁNYI VERSENY
írásbeli fordulójának feladatai a 9. évfolyam számára

Figyelem!

A megoldólap adatait nyomtatott nagybetűvel töltsé ki!

A feladatok megoldásához számológép használható!

Atlaszt, könyvet a versenyre bevinni tilos!

A feladatok megoldásához tollat kell használni!

A megoldólapon javítani, átírni, radirozni, stb. nem szabad!

Az egybetűs válaszoknál ügyeljen a betű pontos azonosíthatóságára!

Az elérhető maximális pontszám 200.

A feladatok megoldására 4 óra áll rendelkezésre!

JÓ MUNKÁT, SIKERES VERSENYT!

I. Keresse meg a meghatározásokhoz tartozó fogalmakat!

A. időzóna	B. középnap	C. Gergely naptár	D. nap	E. naptári év
F. Julianus naptár	G. valódi nap	H. szökőév	I. helyi idő	J. napév

1. A Nap két egymást követő delelése között eltelt idő.
2. Időtartam, melynek hossza függ a Föld keringési sebességétől, vagyis a Nap látszólagos járásától.
3. A Nap látszólagos mozgását korrigáló elméleti időtartam.
4. A Nap deleléséhez viszonyított idő.
5. Időszámítási korrekció, mely 1582 óta pontos időmérést tesz lehetővé.
6. A Föld pontos Nap körüli keringési ideje, 365 nap 5 óra 48 perc 46 másodperc.
7. A Föld korrigált keringési ideje, amely 365 nap.
8. Olyan év, amely több napot tartalmaz az év szokásos hosszánál azért, hogy a naptárt szinkronba hozza a csillagászati vagy évszakok szerinti idővel.
9. A rómaiak által bevezetett éves időszámítás.
10. A Föld felszínét hosszúsági körökkel összesen 24 darab, 15° szélességű zónára felosztó időrendszer.

II. Ezek a feladatok összetett mondatokból állnak, amelyeknek első része egy állítás, a második egy indoklás. Az állítások és indoklások, vagy igazak, vagy hamisak. Az igaz állítások és indoklások között vagy van ok-okozati összefüggés, vagy nincs köztük kapcsolat. Így a következő variációk lehetnek:

	Állítás	Indoklás	Összefüggés
A	igaz	igaz	van
B	igaz	igaz	nincs
C	igaz	hamis	nincs
D	hamis	igaz (önmagában)	nincs
E	hamis	hamis	nincs

1. A Vénuszt esthajnalcsillagnak is nevezik, MERT mindig este kel és hajnalban nyugszik.
2. A nagy sebességgel áramló anyagi részecskékből álló napszél a Nap felé „fúj”, MERT a Nap óriási gravitációs tere magához vonzza az anyagokat.
3. A Hold terráinak felszínén több krátert látunk, mint a tengereken, MERT utóbbiak mélyebben fekvő területek.
4. A Merkúr a Naprendszer legmelegebb bolygója, MERT légkörének üvegházhatása miatt a bolygó erősen felmelegszik.
5. Az üstökösök mögött hosszú csóva alakul ki, MERT a nagy sebességgel száguldó jégből álló magból apró darabok szakadhatnak le.
6. A Nap differenciált forgást végez, MERT anyaga nem szilárd, hanem gáz halmazállapotú.
7. A Földön viszonylag kevés meteoritkrátert találunk, MERT a légkör megvédi Földünket a becsapódásoktól.
8. A Földközi-tenger medencéjében a legtöbb folyó deltatorkolatú, MERT a beltengerekben nagyon erőteljes a tengeráramlás.
9. A londoni dokkokban mindig apálykor ékeznak a hajók, MERT az alacsonyabb vízszint biztonságosabbá teszi a hajók közlekedését.

III. Az alábbi feladatokban két mennyiség („a” és „b”) nagyságrendi viszonyát kell eldöntenie.

- A „a” nagyobb mint „b”
 B „b” nagyobb mint „a”
 C „a” és „b” egyforma, vagy csaknem azonos

1. a) A Nap kora.
b) A bolygók kora.
2. a) A Hold szinodikus keringésének időtartama.
b) A Hold sziderikus keringésének időtartama.
3. a) A légnyomás a Mars felszínén.
b) A légnyomás a Vénusz felszínén.
4. a) A Föld egy adott pontjáról megfigyelhető holdfogyatkozások száma.
b) A Föld egy adott pontjáról megfigyelhető napfogyatkozások száma.
5. a) A Nap felszínének átlagos hőmérséklete.
b) A napfoltok átlagos hőmérséklete.
6. a) A tengervízben lévő konyhasó mennyisége.
b) A tengervízben lévő kálisó mennyisége.
7. a) A Botteni-öböl sótartalma.
b) A Perzsa-öböl sótartalma.
8. a) A Kanári hidegáramlat hőmérséklete.
b) Az Észak-Atlanti melegáramlat hőmérséklete.
9. a) Az Indiai-óceán sótartalma.
b) A Vörös-tenger sótartalma.
10. a) Az Atlanti-óceán átlagos mélysége.
b) Az Indiai-óceán átlagos mélysége.

IV. Igaz vagy hamis? Az igaz állítást I; a hamis állítást H betűvel jelölje!

1. A Föld bauxitkészleteinek többsége a lateritbauxitok csoportjába sorolható.
2. A hőmérséklet emelkedésével egyenes arányban növekszik a levegő nedvesség befogadó képessége.
3. A mezoszférában a levegő hőmérséklete a magasság emelkedésével csökken.
4. A Gyilkos-tó a hegyomlással keletkezett tavakhoz sorolható.
5. Tengerjárásnak a tengervíz tartósan egy irányban haladó mozgását nevezzük.
6. Az anticiklonok az északi féltekén délkelet felé sodródnak, és magas nyomású övezetet hoznak létre.
7. Holdunk 384 ezer kilométer sugarú pályáján naponta megkerüli a Földet.
8. Az óceánközepi hátságoknál feltörő, nagy mélységből származó olvadt kőzetanyag SiO₂-ben szegény.
9. A Föld legmelegebb pontjait összekötő hőmérsékleti egyenlítő mindig merőleges a délkörökre.
10. A Holdon a légkör hiánya miatt nappal is fekete az égbolt.
11. A Richter-skála segítségével a földrengések biztonságosan előrejelezhetők.
12. Az utolsó eljegesedést követően alakultak ki a Föld legnagyobb szénhidrogénkészletei.
13. A defláció megfelelő növények telepítésével csillapítható, sőt megakadályozható.
14. A holdfogyatkozás a Föld egész éjszakai feléről megfigyelhető.
15. A hóhatár értéke teljesen független a földrajzi szélességtől.
16. A Föld 2010-ben 366 $\frac{1}{4}$ - szer fordul meg tengelye körül.
17. A Nap mágneses erőtere 11 évente ellentétes polaritású lesz, azaz átfordul.
18. Az óceánok áramlási rendszere jelentősen befolyásolja a Föld klímáját.
19. Napfogyatkozások csak teliholdkor fordulhatnak elő.
20. Az antracit Magyarországon csak a Mecsekben fordul elő.

V. Melyik fogalomra vonatkoznak az alábbi állítások?

- A) Mérsékelt övi ciklon C) Mindkettőre vonatkozik
 B) Anticiklon D) Egyikre sem vonatkozik

1. Az északi féltekén a 30. és a 60. szélességi körök között képződik.
2. Télen hideg levegőt hoz.
3. A troposzféra felső részében az egész Földön ez a szél az uralkodó.
4. A légnyomás értéke a középpontjában a legalacsonyabb.
5. Az északi féltekén az óramutató járásával megegyező irányba forog.
6. Egyik jelentős képződési helyük Izland környéke.
7. Nyáron hűvös levegőt hoz.
8. Koncentrikusan futó körkörösén zárt izobárok jellemzik.
9. Csapadékos időjárást eredményez.
10. Keletkezésében a Coriolis-erő jelentős szerepet játszik.
11. Néha jelentős pusztítást végez az USA délnyugati részén.
12. Két határozott front alakul ki benne.
13. A déli féltekén az óramutató járásával megegyező irányba forog.
14. Kialakulása a Nap merőleges deleléséhez kapcsolódik.
15. Nyáron több hétig fennálló kánikulai meleget és szárazságot is okozhat.

VI. Az alábbi bolygók betűjelét párosítsa az állításokhoz!

- A) Mars C) Jupiter E) Merkúr
 B) Vénusz D) Neptunusz F) Szaturnusz

1. Hatalmas gyűrűrendszere közepes távcsövekkel a Földről is látható.
2. Vastag nitrogén légkörrel rendelkező nagy holdjára nemrég érkezett a NASA Cassini űrszondája.
3. A legnagyobb tömegű bolygó, mely az összes többinél nehezebb.
4. A legkisebb sűrűségével ez a bolygó úszna a vízen.
5. Nincs légköre, ezért a felszínén szélsőségesen ingadozik a hőmérséklet.
6. Mérete közel azonos a Földével.
7. Vízjégből álló jégsapkák vannak a pólusain.
8. Sűrű légköre főleg szén-dioxidból áll, ezért az üvegházhatás állandóan 400 C° fölé hevíti.
9. Ide érkezett a Pathfinder névre keresztelt bolygókutató robotjárgány.
10. Magas albedója miatt a Nap és a Hold után a harmadik legfényesebb égitest.
11. A felszínét borító vas-oxidos kőzetpor miatt vöröses színben látjuk.
12. Felszínén van az egész Naprendszer legmagasabb hegye az Olympus Mons.
13. A negyedik legfényesebb égitest az égbolton.
14. 1846-ban számítások alapján találtak rá a csillagászok.
15. Sávos felhőzetű légkörének örvénylő képződménye a „Nagy Vörös Folt”.
16. Négy nagy holdját már Galilei felfedezte.

VII. Állítsa növekvő sorrendbe az alábbi mennyiségeket a megadott szempontok alapján!

Csak a helyes sorrend ér egy pontot!

1. Kiválási hőmérséklet:	A) ezüst	B) nikkelt	C) urán
2. Geotermikus gradiens:	A) Kanada	B) Izland	C) Dél-afrikai Köztársaság
3. Albedó:	A) aszfalt	B) legelő	C) gleccser
4. Szilikát tartalom:	A) gránit	B) bazalt	C) andezittufa
5. Katasztrófák áldozatai:	A) Katrina hurrikán	B) Haiti földrengés	C) Krakatau kitörése
6. Hóhatár:	A) Kilimandzsáró	B) Alpok	C) Skandinávia
7. Hőmérséklet:	A) Arab-öböl	B) Botteni-öböl	C) Északi-tenger
8. Évi csapadék:	A) Hawaii	B) Norvégia	C) Írország
9. Átlagmagasság:	A) Európa	B) Ázsia	C) Antarktisz
10. Alapterület:	A) Európa	B) Ausztrália	C) Antarktisz
11. Hosszúság:	A) Pó	B) Eufrátesz	C) Kongó
12. Tó mélysége:	A) Csád-tó	B) Malawi-tó	C) Michigan-tó
13. Terület:	A) Madagaszkár	B) Hispaniola	C) Új-Guinea
14. Kitörés mérete:	A) Mt. St. Helens	B) Katmai	C) Tambora
15. Mélység:	A) Mariana-árok	B) Chilei-árok	C) Tonga-árok

VIII. Az 1. térképészlet alapján az 1-9 kérdésben válassza ki a helyes betűt vagy betűket és írja azokat az megoldólapra.

- Hol nagyobb az évi összes párolgás, **A** vagy **B** helyen?
- Melyek a tölcértorkolatok a **C, D, E, F** betűkkel jelölt torkolatok közül?
- A **G, H, J** betűkkel jelölt tengerek közül melyek a beltengerek?
- A **K, L, M** helyek közül hol a legnagyobb a dagály-apály különbsége?
- Az **N, O, P** tengerpartok közül melyek az épülő partok?
- Q** vagy **R** helyen alacsonyabb a tengervíz sótartalma?
- Hol nagyobb a tengervíz mélysége, **S** vagy **T** helyen?
- Az **U, V, W** helyek közül hol élnek pingvinek?
- Az **X** és **Y** helyek közül melyik tekinthető gazdagabb halászhelynek?

Hogy hívjuk a **ZA**, illetve **ZB** betűkkel jelölt híres tengeri útvonalakat?

ZA: _____ ZB: _____

Nevezze meg a római számmal jelölt tengeráramlásokat (I-VI.), majd válassza ki az alábbi állítások közül (a-g) a rájuk vonatkozókat. Az áramlások neve és az állítás együtt ér egy pontot. Két állítást nem kell felhasználnia!

- I. _____
- II. _____
- III. _____
- IV. _____
- V. _____
- VI. _____

- a) Hatását időnként megzavarja az El Niño jelenség.
- b) A Déli-Egyenlítői-áramlás „ütközés” hatására való leágazása.
- c) A „Japán-áramlás” név a földrajzi helyre, a „Fekete-áramlás” kifejezés a meleg víz mélykék színére utal.
- d) Pozitív hőmérsékleti anomáliát okoz a Kárpát-medencében.
- e) Irányát évszakonként megváltoztatja az uralkodó szélrendszer.
- f) Az áramlás vízhőmérséklete és jelentős dagályhulláma miatt a világ egyik leggazdagabb halászterületét jelenti.
- g) A Titanic 1912-es pusztulását okozó jéghegyet is ez az áramlás szállította.
- h) A télen gyengébben, nyáron erősebben mozgó áramlás vizének egy része a Déli-Egyenlítői-áramlás meleg vizében oszlik szét.

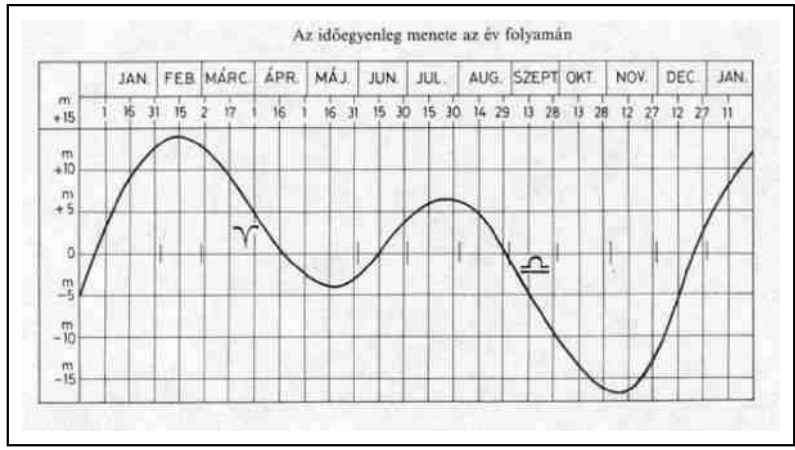
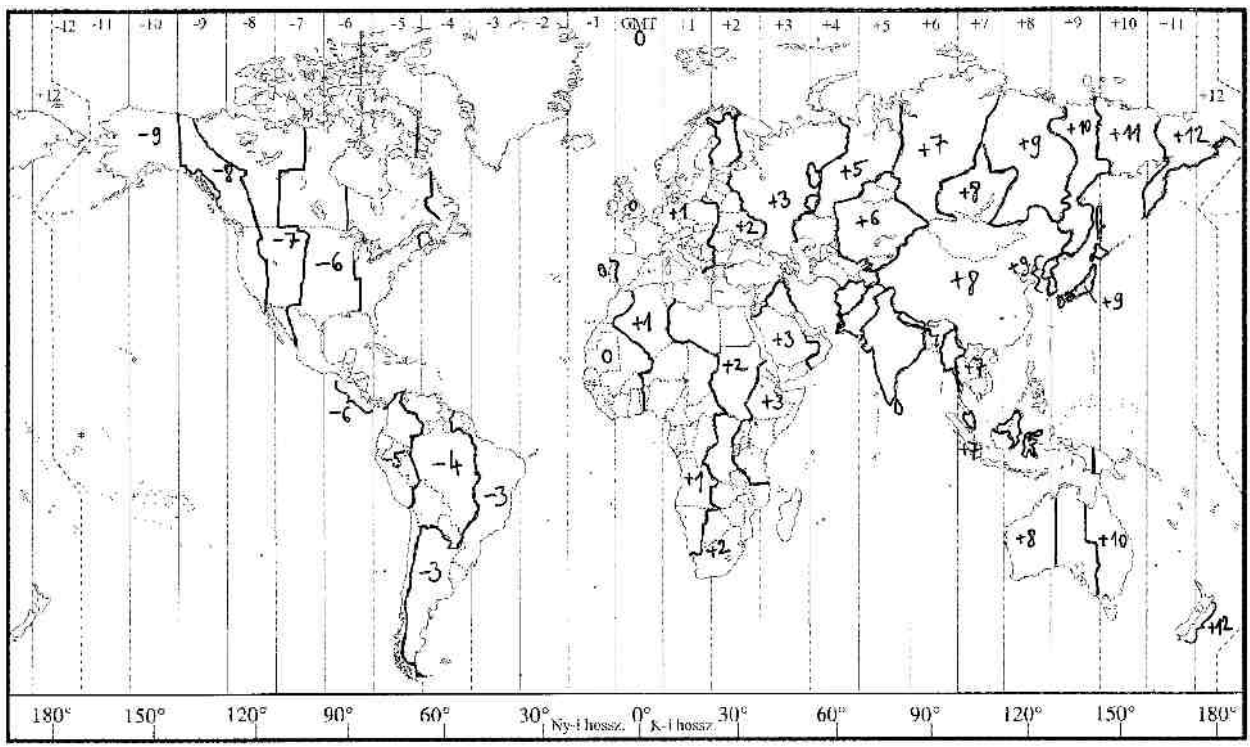
IX. Az alábbi számolási feladatok a nyári dél-afrikai futball világbajnoksággal kapcsolatosak. Miután figyelmesen elolvasta és megoldotta a feladatokat írja a kapott eredményeket a megoldólapra. A számolások során ne kerekítsen! (A 2. feladatban a rossz megoldásért nem jár pontlevonás, de a szükségesnél több megoldás megjelöléséért igen!)

- 1) Követhetik-e a magyar televíziónézők az élő közvetítéseket időkülönbség nélkül, ha a Dél-afrikai Köztársaságban nem vezetik be a nyári időszámítást?
- 2) Mely ország(ok) szurkolóinak kell fennmaradniuk, vagy előbb felkelniük, hogy országuk csapatának dél-afrikai idő szerint 13:30 órakor kezdődő mérkőzését élőben követhessék? (Feltételezzük, hogy általában este 10 órától reggel 6 óráig alszanak.)
- a) Új-Zéland b) Uruguay c) Honduras d) Dél-Korea e) Kamerun

2010. június 21-én a Fokvárosban (D.sz. $33^{\circ}54'$; K.h. $18^{\circ}24'$) 13.30-kor kezdődő Portugália-Koreai NDK mérkőzés előtt délben FIFA megbízottak ellenőrzik a stadiont.

- 3) Melyik (csillagászati) évszak fejeződik be ezen a napon Fokvárosban?
- 4) Helyi idő szerint 12.00-kor hány fokos szögben láthatják a napot a horizont felett?
- 5) a) Hány fokban tér el a vízszintestől a stadion nézőtere fölött levő homorú tető, ha a napsugarak beesési szöge $14^{\circ}36'$ a jelzett időpontban?
- b) A tető É-i, vagy D-i oldalán mérhető ez az érték?

- 6) Mennyi idő van helyi idő szerint (másodpercre pontosan) ha az órájuk delet mutat? (Az EU-ban bevezetik a nyári időszámítást, a Dél-afrikai Köztársaságban nem.)
- 7) Hosszabb, vagy rövidebb a nappal Fokvárosban e napon (június 21), mint a július 6-án itt sorra kerülő egyik elődöntő napján?
- 8) A valódi nappidő és a középnapidő éves eltérését mutató görbe alapján állapítsa meg, hogy június 21-én van-e eltérés a kétfajta idő között.

X. Ön szülei révén részt vehetett egy nagy afrikai szafari-túrán, ahol jegyzeteket készített. Ezeket azonban megrágták a természet, így hiányosan kerültek haza. A 2. térképvázlat segítségével rekonstruálja az út részleteit!

Néhány papírfoszlányon az alábbi szavakat találta:

Afar, Agulhas, Asszal, Báb-el-Mandeb, batolit, Benguela, Drakensberge, Kelet-afrikai-árok, Kimberley, Livingstone, Okavango, Olduvai, Ruwenzori, sasbérc, Serengeti, Skeleton, Turkana, Virunga

Egészítse ki a szöveget! Segítségül a szavak egy részét megadtuk.

Nemzeti Ünnepünk napján indultunk Ferihegyről Dzsibutiba, ahol vezetőnk és bérelt terepjáróink vártak ránk. Ahogy gépünk süllyedni kezdett, feltűnt alattunk a(z) _____ (1.) szoros, s a mostanában kalózáiról nevezetes _____ (2.)-öböl vize felett fordultunk rá a reptér leszállópályájára. A felszerelésünket rögtön a Land Roverekre pakoltuk, és elindultunk a három hónapos afrikai utunkra.

Első táborunk alig 80 km-re, az öböl legbelső csücskénél volt. Felkapaszkodtunk egy alacsony dombra, és annak túoldalán a mögöttünk lévő tengernél jóval mélyebben fekvő víztükörré pillantottunk le. Meg sem álltunk a partjáig, ahol GPS-ünk -155 métert mutatott. Ez a(z) _____ (3.)-tó, Afrika „legalja”. Közelebről megszemlélve a vakító fehér tószegélyt gyönyörű _____ (4.)-kristályokat gyűjthettünk.

Másnap a(z) _____ (5.)-háromszög hasadékokkal és vulkánokkal teleszórt táján haladtunk tovább délnyugat felé. Az Ayelu-hegy oldalában megvizsgáltuk egy frissnek látszó lávaömlés anyagát, ami hasonlított a mi _____ (6.) hegyünkéhez. A vulkán oldalából feltűnt, hogy délen és nyugaton is egy 3000 méter körüli plató látszik, ami a térképünk szerint tulajdonképpen egyetlen táj, a(z) _____ (7.) része.

A két egymás felé tartó vonulat azonban nem ért össze délnyugaton, hanem egy 30-40 km széles vályúszerű képződményt alkotott, melyben utunkat folytattuk. Ez a(z) _____ (8.), ami tulajdonképpen a Vörös-tenger geológiai folytatása. Kisebb tavakat érintve haladtunk két napig, mígnem nagyobb vízhez értünk. A(z) _____ (9.)-tó déli végénél magyar nevet fedeztünk fel térképünkön, így arra vettük az irányt. Másnap estére el is értük a(z) _____ - _____ (10.). A következő héten neves felfedezőnk útvonalát követtük.

Utunk hetedik napján Afrika második legmagasabb vulkánjának északi oldalán tartottunk felfelé, amikor észrevettük, hogy délben pontosan a fejünk fölött süt a Nap. GPS-ünk kereken _____ (11.) fokos szélességet mutatott. Megálltunk a(z) _____ (12.)-n ünnepelni, s egy jelképes lépéssel lábunkat a déli félgömbre tettük. Másnap értük el a(z) _____ (13.)-hegy 5199 méteres csúcsát. A következő célpontunk az 5895 méteres _____ (14.) volt, de előtte útba ejtettük Nairobít, ahol feltöltöttük készleteinket. Afrika teteje után a dallamos nevű Ol Doinyo Lengai-vulkánt kerestük fel, mely különleges, alig 500 fokos karbonit-lávát produkál, majd tettünk egy sétatrepülést a különleges vegyi összetételű Nátron-tó felett.

A vulkánvidéket a varázslatos Ngorongoro-kráternél hagytuk el, de még felkerestük az emberré válás ősi leleteiről nevezetes _____ (15.)-hasadékot is, majd kelet felé a(z) _____ (16.)-síkságra jutottunk. Afrika egyik legnagyobb nemzeti parkjának állatvilágát tanulmányozhattuk itt egész héten át. Szerencsénk volt, mert lencsevégre kaphattuk a leghíresebb „öt nagyvad” mindegyikét. Továbbindulva a síkság nyugati szélén elértük a Nílus forrásának tartott _____ (17.)-tavat.

Innen egy másik magyar, a bennszülöttek által „Hajnalcsillagnak” elnevezett Sass Flóra angol férje által felfedezett _____ (18.)-tóhoz indultunk tovább, ami egy több kisebb tóból álló láncolat északi vége. A nyugati árok mentén dél felé tartva hamar feltűnt a kontinens második legmagasabb hegységét a „Hold-hegységet”, másnéven a(z) _____ (19.) nappal mindig eltakaró felhőzet. A hegy nem vulkáni eredetű, hanem tulajdonképpen egy kiemelt _____ (20.). Hegyi gorillákkal nem találkoztunk, de a hegységi növényövek szabályszerűségét és a különleges üstökös-fákat megcsodálhattuk.

A következő héten az Edward-tó érintésével Afrika másik, kevésbé ismert, de annál aktívabb vulkáncsoportjához a(z) _____ (21.)-hegységhez jutottunk el. Innen mivel Bujumburából kedvezőtlen hírek érkeztek a feszült hutu-tuszi ellentétről, jelentős kerülővel indultunk az 1435 méter mélységű _____ (22.)-hoz. Ujjiben értük el a partot, ahol a felfedezők Burton és Speke 1858-ban. A hely mégis inkább a két legnagyobb tartott Afrika-kutató Henry M. Stanley és David _____ (23.) 1871-es találkozájáról híres.

Szerettünk volna innen a tó lefolyása, a Lukuga-folyó mentén, a(z) _____ (24.) vízrendszere felé tovább menni, de az egykori Zaire politikai bizonytalanságai ezt nem tették lehetővé, így továbbra is dél felé haladtunk. Útba ejtettük a nagy kutató Chitambói sírját, majd átkeltünk a híres katangai rézövezeten, ami egyúttal Afrika fő vízválasztója, így már a(z) _____ (25.) vízgyűjtőjén haladtunk a világ egyik legszebb vízeséséhez, a(z) _____ (26.)-hoz.

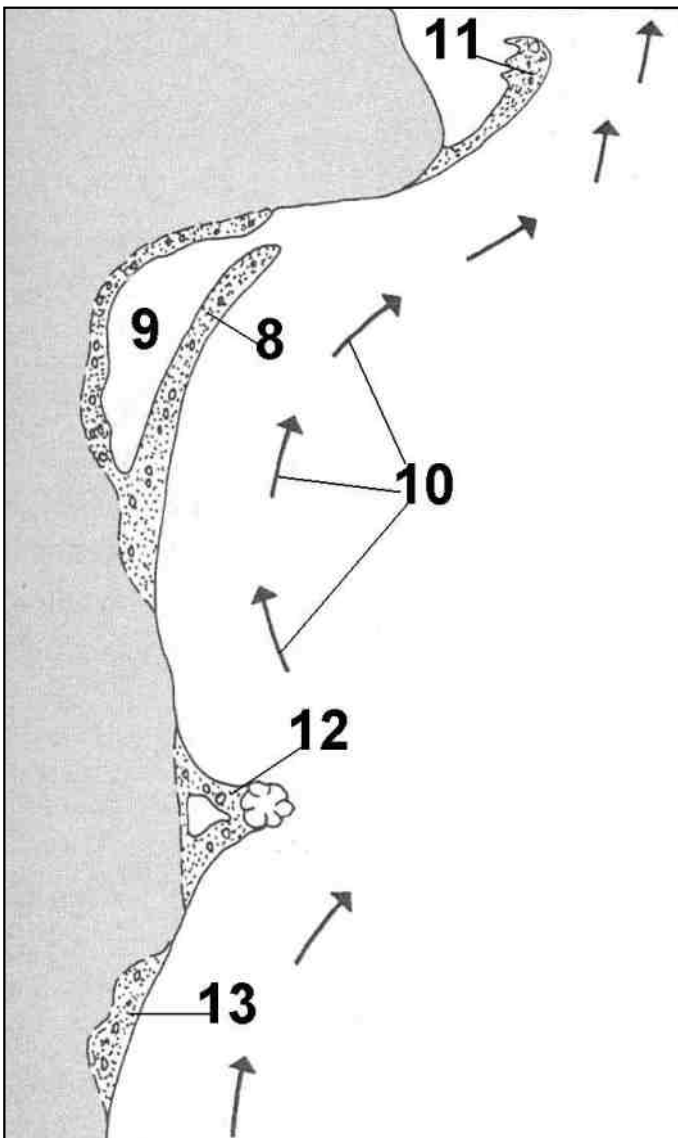
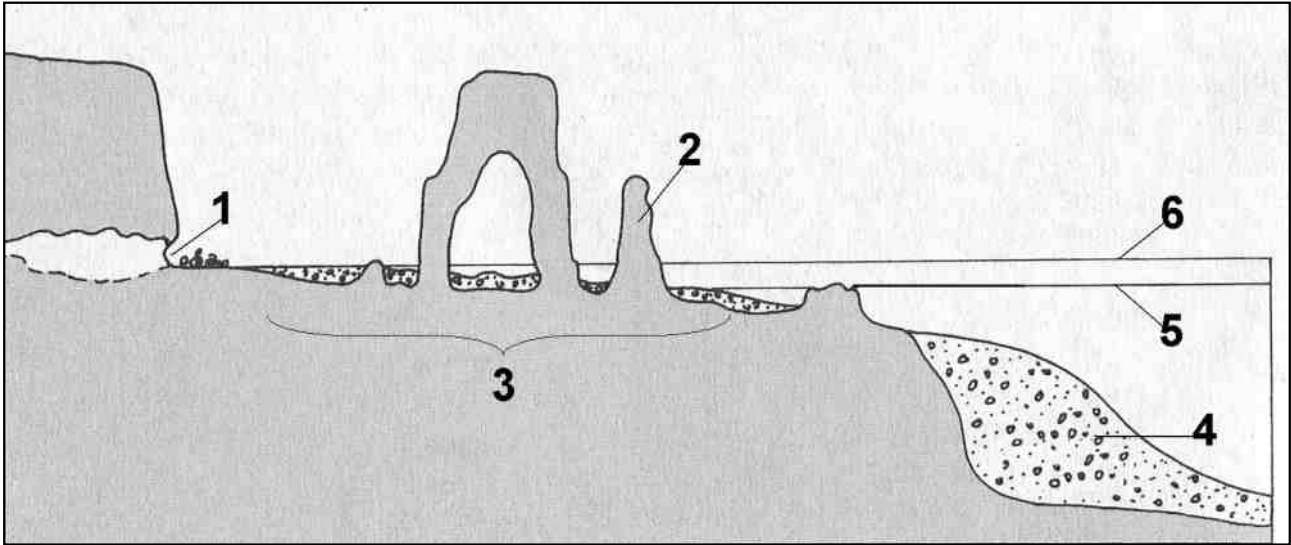
Pár nap után indultunk a Dél-Afrika közepét elfoglaló félsivatagos _____ (27.)-medencébe. Először a Makgadikgadi végeláthatatlan sós lapályára mentünk, majd innen nyugatra fordulva hatalmas vízivilágot értünk el, a híres _____ (28.)-delta mocsárvidékét. Május vége volt, ami itt a(z) _____ (29.) évszak kezdete, így pár napot eltöltve igazán megértettük, hogy a víz a legnagyobb kincs Afrikában.

Innen nyugat felé tartva érintettük a naplementekor mélyvörösen izzó „Égő-hegyet”, az egyik legősibb gránit _____ (30.)-t a Földön. Átkeltünk a(z) _____ (31.)-sivatagon, ami csak az Afrikában ritka, de errefelé gyakori _____ (32.) miatt kap némi nedvességet, majd elértük az Atlanti-óceánt. A világ talán legkietlenebb tengerpartján álltunk, ami méltán kapta a riasztó _____ (33.)-part nevet. Bemérszkedtünk az óceánba, de az nem volt túl meleg. Az alig 20 fokos vizet a(z) _____ (34.)-áramlás hozza délről.

Dél felé autóztunk a Bálna-öböl, majd ismét a szárazföld belseje felé haladtunk. Egy hét múlva a Witwatersrand bányavidékére érkeztünk. _____ (35.) városában megtekintettük a „Big Hole”-t, ami a gyémántbányászat maradványa, tulajdonképpen egy vulkáni eredetű kifejtett kimberlit-kürtő. Két nap múlva látogatást tehattunk a Johannesburg melletti Tautona aranybányájának mélyén. A 3578 méteres mélységbe leérkezve a kőzet hőmérséklete kb. _____ (36.) fok volt.

Ezután dél felé haladva átkeltünk a ragadozók fogsorára emlékeztető híres _____ (37.)-n, s az Indiai-óceán kellemes éghajlatú homokos főenyén pihentük ki a hosszú expedíció fáradalmait. Innen a part mentén Afrika legdélebbi tájára: _____ (38.)-földre utaztunk. Ez a kontinens másik olyan darabkája, ami nem az Afrikai-pajzs része, hanem a _____ (39.)-hegységrendszerhez tartozik. Felkerestük a(z) _____ (40.)-fokot, a kontinens legdélibb csücskét is. Utunk végén a Tábla-hegy tövében, Fokvárosban szálltunk ismét repülőre, ahonnan 3 hónap után hazatértünk.

XI. Nevezze meg az ábrákon látható tengerparti formákat, illetve válaszoljon a feltett kérdésekre.
Minden helyes válasz egy pontot ér.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. A mély vizű tengerpartokon lejátszódó hullámjelenség: _____
8. _____
9. _____
10. _____
11. _____
12. _____
13. _____
14. A sekély vizű tengerpartokon lejátszódó hullámjelenség: _____
15. Melyik fenti képződményhez hasonlít leginkább a Tihanyi-félszigettel szemben, a szántódi parton kialakult képződmény? _____

XII. Válaszolja meg a két földrajztudósra vonatkozó kérdéseket!

- Hol található **Balázs Dénes** képen látható szobra?
 - Budapest
 - Érd
 - Debrecen
 - Kolozsvár
- Mely tájegységekről származtak Balázs Dénes szülei?
 - Erdély-Felvidék
 - Erdély-Örvidék
 - Vajdaság-Kárpátalja
 - Tiszántúl-Erdély
- Geográfusi pályája előtt hol kezdett dolgozni?
 - Szegedi Kenderfonóban
 - Győri Gyufagyárban
 - Ceglédi Konzervgyárban
 - Debreceni Dohánygyárban
- Melyik mű **nem** Balázs Dénes alkotása?
 - Hajóstoppal az indonéz szigetvilágban
 - Hátizsákkal Alaszkától a Tüzföldre
 - Kutyaszánnal az Antarktiszon
 - Bozóttaxival Madagaszkáron
- Milyen témából írta Balázs Dénes doktori disszertációját?
 - a magyarországi löszök genetikájából
 - Ausztrália földtani-öslénytani fejlődéséből
 - a szél deflációs és korráziós munkájából
 - a karsztkorrózió problematikáiból
- Melyik intézmény alapítása fűződik Balázs Dénes nevéhez?
 - Magyar Földrajzi Múzeum
 - ELTE Regionális Társadalomföldrajz Tanszék
 - Karszt- és Barlangkutató Intézet
 - Magyar-Szovjet Baráti Társaság
- Hány könyvben számol be utazásairól Balázs Dénes?
 - 6
 - 26
 - 46
 - 66
- Mikor hunyt el Balázs Dénes?
 - 1974
 - 1984
 - 1994
 - 2004
- Mely földrajztudós nem tartozott **Lóczy Lajos** tanítványai közé?
 - Cholnoky Jenő
 - Teleki Pál
 - Prinz Gyula
 - Bulla Béla
- Hol található Lóczy Lajos képen látható síremléke?
 - Balatonakali
 - Balatonarács
 - Keszthely
 - Badacsony

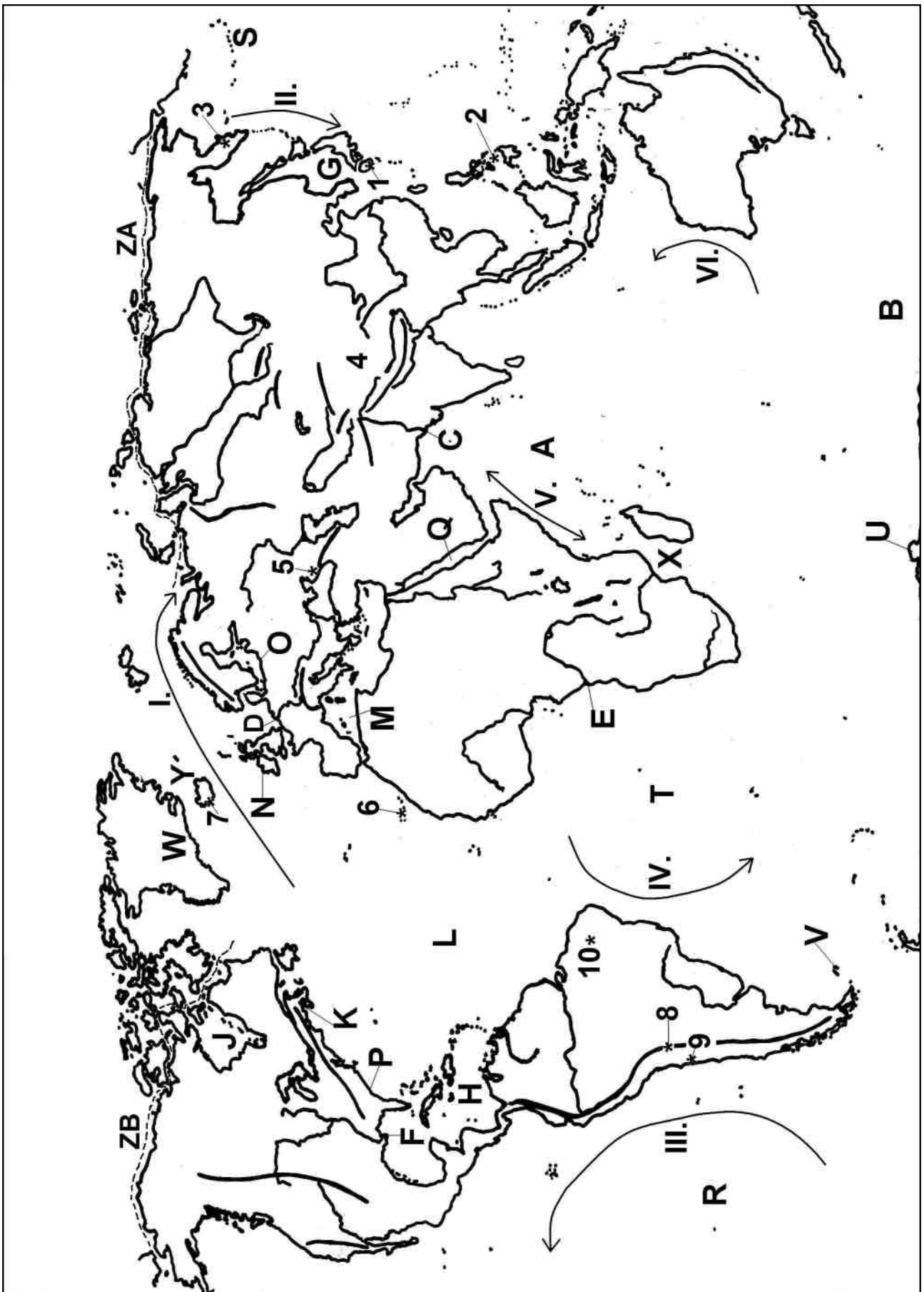

XIII. Az 1. térképvázlaton Földünk néhány érdekes helyét jelöltük arab számokkal!

Írja a térképi jelet (1-10) a megfelelő meghatározás mellé (a-j).

- a) A Föld egyik legnagyobb átlagmagasságú terepén, az Alpok fő csúcsainál magasabban elhelyezkedő fennsík déli részén szabálytalan alakú sziklamélyedésekben változatos színű iszaptavak fortyognak.
- b) Az ESO (European Southern Observatory) hatalmas teleszkópjainak helyet adó terület, melynek ilyen célokra való alkalmasságát a fényszennyezés-, a felhőzet-, páratartalom- és növényzet hiánya bizonyítja.
- c) A forró ponton elhelyezkedő óriásvulkán alapjától számítva a Föld legnagyobb hegyei közé tartozik. A statisztikák szerint átlagosan 70 évente kitörő tűzhányón 2003-ban elhelyezett gáz-, hőmérséklet- és rengésérzékelők egyértelműen közelgő kitörést jeleztek, ám a Teide „meggondolta magát”.
- d) A szabályos kúpja miatt „kis Fujinak” becézett, mindössze 4000 éves Kaimon-tűzhányó Pompeihez hasonló sorsra juttatott egy települést utolsó kitörése alkalmával.
- e) Az állami önállóságát az 1950-es években elvesztő terület a délen húzódó nagy éghajlatválasztó hegység szélárnyékban a Föld egyik legszárazabb területe.
- f) Hígan folyós lávából kialakult cseppkőszerű lávasztalaktitok is láthatók a Reykjanes-félsziget jó néhány lávaalagútjának járataiban.
- g) Az 50 km² területű tájat több, mint 1000 kúp alakú domb uralja, melyeken a száraz évszakban az erős napsütés hatására a fű kiszárad, szinte csokoládébarnává válik.
- h) A Pacifikus-hegységövezetben elhelyezkedő félszigeten találjuk Ázsia legmagasabb, 4750m-es működő vulkánját.
- i) A Föld legmélyebb barlangja a Krubera-Voronja barlang az Arabika fennsíkon, amelynek több mint 2 km mély, búvárfelszerelés nélkül is járható, legmélyebb pontját magyar barlangászok is elérték.
- j) Az egykori Gondvána területén elhelyezkedő Araripe-hegység kréta időszakos mészkövében számtalan korabeli rovar fosszíliaja őrződött meg.

1. térképészlet (a VIII. és XIII. feladathoz)

2. térképvázlat (a X. feladathoz)

